

нормат.-прав. масив України виключає можливість віднесення вказаних юрид. осіб до К., оскільки: 1) не передбачається потреба у формуванні їх статутного (складеного) капіталу та його поділ між учасниками на частки (отже, вони не набувають корпоративних прав); 2) корпоративні права надають їх носіям можливість брати участь у розподілі прибутку, що не є можливим у невідприємницьких товариствах; 3) участь у громад. орг-ціях, політ. партіях та невідприємницьких товариствах не передбачає отримання частини майна після їх ліквідації. Отже, за зак-вом України, до організаційно-прав. форм К. доречним є віднесення підприємницьких юрид. осіб.

Лит.: Батлер У. Э., Гаши-Батлер М. Е. Корпорации и ценные бумаги по праву России и США. М., 1997; Корпоративне управління / І. Спасибо-Фатєєва, О. Кібенко, В. Борисова; за ред. І. Спасибо-Фатєєвої. Х., 2007; Щербина В. С. Суб'єкти господарського права. К., 2008; Жорнокуй Ю. М. Проблемні питання визначення поняття «корпорація» та її ознак // Підприємництво, господарство і право, 2009, № 8; Суханов Е. А. Сравнительное корпоративное право. М., 2014.

Ю. М. Жорнокуй.

КОСМІЧНЕ СТРАХУВАННЯ – перерозподіл ризику виникнення збитків при реалізації космічних проектів.

Нормат. основою К. є ЗУ «Про страхування», «Про космічну діяльність» та Порядки і правила обов'язкового страхування у сфері космічної діяльності, затв. постановою КМУ від 10 листоп. 2010 № 1033.

Космічна діяльність – це наук. космічні дослідження, створення та застосування космічної техніки, використання космічного простору. Видами обов'язкового страхування у сфері космічної діяльності є: 1) страхування об'єктів космічної діяльності (наземна інфраструктура), перелік яких затверджується КМУ за поданням Держ. космічного агентства України; 2) страхування цив. відповідальності суб'єктів космічної діяльності; 3) страхування об'єктів космічної діяльності (космічна інфраструктура), які є власністю України, щодо ризиків, пов'язаних із підготовкою до запуску космічної техніки на космодромі, запуском та експлуатацією її в космічному просторі; 4) страхування відповідальності щодо ризиків, пов'язаних із підготовкою до запуску космічної техніки на космодромі, запуском та експлуатацією її в космічному просторі.

Деякі автори відзначають, що страхування космічної діяльності – це сукупність видів майнового страхування, пов'язаних з експлуатацією космічної техніки. Однак об'єктами страхування можуть виступати не тільки інтереси страхувальника, пов'язані зі збереженням зразків ракетно-космічної техніки, їх осн. систем і елементів, збереженням засобів наземної бази експлуатації, а й життям і здоров'ям екіпажу космічного апарату (космонавтів) і персоналу об'єктів космічної інфраструктури, із відповідальністю за вчинення шкоди екіпажу та природному середовищу.

Страховиком за договором К. с. може бути суб'єкт господарювання, який одержав відп. ліцензію Нац. комісії, що

здійснює держ. регулювання у сфері ринків фін. послуг. Страховик повинен установити поетапний порядок проведення страхування космічного проекту та надійно розмістити ризики на страховому ринку за участю міжнар. страхових брокерів. Коефіцієнти імовірності настання ризиків служать базовою основою для розрахунку тарифів страхування відп. ризиків космічного проекту, а величина прогнозованого розміру збитків – для установлення величини страхових сум.

Страхувальниками у кожному космічному проекті є кілька юрид. осіб, серед яких: замовник проекту, гол. розробник – виготовлювач космічного апарату, гол. компанія з надання носія виведення космічного апарата на задану орбіту, експлуатуюча орг-ція, що володіє наземною космічною інфраструктурою. За суб'єктами страхування у сфері космічної діяльності можуть бути укладені договори двох видів: коли кожен учасник проекту страхує свої ризики самостійно; коли учасники страхують свої ризики сумісно.

За об'єктами К. с. поділяється на страхування наземної інфраструктури (об'єктів на поверхні Землі, що використовуються з метою дослідження та використання космічного простору) та космічної інфраструктури (космічного сегменту). До страхування будь-який об'єкт космічної діяльності в Україні підлягає сертифікації на відповідність вимогам експлуатаційної придатності в порядку, визначеному Системою сертифікації космічної техніки України, з оформленням сертифіката відповідності. Порядок випробування та серти-

фікації імпортованого об'єкта космічної діяльності або об'єкта космічної діяльності, що експортується з України, а також оформлення відп. сертифікаційних документів встановлюються Правилами сертифікації космічної техніки в Україні, які затверджує КМУ. Космічні апарати підлягають обов'язковій держ. реєстрації в Держ. реєстрі космічних апаратів України. В обов'язковому порядку суб'єкти космічної діяльності повинні дотримуватися правил безпеки щодо життя та здоров'я населення, майна громадян, підприємств, орг-цій і довкілля.

Експлуатація космічних об'єктів проходить у 2 осн. етапи – наземний (передпольотний) і орбітальний. Передпольотне страхування, як правило, створює захист космічної техніки від фіз. пошкодження при її транспортуванні, зберіганні та підготовці до запуску на космодромі, що включає виробництво, зберігання та транспортування космічних апаратів, у т. ч. зберігання на заводах – виробниках космічної техніки, підготовку елементів космічних апаратів на космодромі. Орбітальне страхування охоплює стадії проведення запуску космічних апаратів, виведення на опорну і робочу орбіти та функціонування космічних апаратів на орбіті.

Страхові випадки з ракетно-космічною технікою класифікуються залежно від характеру і ступеня тяжкості можливих наслідків: катастрофа, аварія, поломка (відмова) техніки, нещасний випадок (у т. ч. із загибеллю людей), незаплановане припинення виконання завдань при використанні космічної техніки.

Ризики, що виникають при реалізації космічних проектів, поділяються на види: техн.; відповідальність перед третіми особами; контрактні та фін.; політ. та форс-мажорні.

К. с. властива підвищена ризиковість, оскільки невідомий ступінь імовірності та випадковості настання страхових випадків, складна їх техн. оцінка внаслідок недостатності статистичних даних, неможливості застосування серійних понять та визначень до космічної техніки. Особливостями ризиків у сфері космічної діяльності є: широка номенклатура і висока вартість космічних об'єктів; велика чисельність обслуговуючого персоналу; складність, багатетапність і різноманітність виконуваних робіт при реалізації процесів експлуатації космічних засобів, у т. ч. робіт з підвищеним ступенем небезпеки; висока ймовірність виникнення різних подій, викликаних недостатньо високими параметрами надійності та якістю виготовлення ракетно-космічної техніки, а також у результаті помилок обслуговуючого персоналу.

Лит.: Александрова Т. Г., Мещерякова О. В. Коммерческое страхование. М., 1996; Горбач Л. М. Страхова справа. К., 2003.

Т. В. Степанова.